

Aan de leden van de vaste Kamercommissie
Voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Algemeen Overleg WWB onderwerpen en Participatiewet

Amersfoort, 23 februari 2015

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 26 februari 2015 bespreekt u WWB onderwerpen en de Participatiewet. De Federatie Opvang heeft over twee onderwerpen grote zorgen. Dit betreft de uitvoering van de zogenaamde 'alleenstaande ouderkop' en de uitvoering van de kostendelersnorm.

Geen alleenstaande ouderkop voor moeders in opvanginstelling

De Federatie Opvang voorziet grote financiële problemen voor vrouwen met een toeslagpartner (meestal gehuwde vrouwen) die op de vlucht zijn voor huiselijk geweld en die tijdelijk met de kinderen in de vrouwenopvang verblijven.

Sinds 1 januari 2015 ontvangen alleenstaande ouders in de bijstand een lagere uitkering. Het bedrag dat alleenstaande ouders van de Belastingdienst krijgen voor de kosten voor kinderen wordt iets hoger. Daarnaast is er een speciale toeslag voor alleenstaande ouders zonder toeslagpartner. Het gaat hier om de zogenaamde alleenstaande ouderkop. Voor ouders die de alleenstaande ouderkop ontvangen geldt dat zij maandelijks ongeveer evenveel geld krijgen als in 2014. Voor ouders die deze kop niet ontvangen ligt het bedrag dat zij maandelijks krijgen fors lager dan in 2014.

Alleenstaande ouders, die volgens de Belastingdienst getrouwd zijn of een toeslagpartner hebben, krijgen geen alleenstaande ouderkop. Een gehuwde vrouw, die met kinderen op de vlucht is geslagen voor geweld en in die tijdelijk in de opvang woont, heeft geen recht op de alleenstaande ouderkop. Zij heeft immers nog een partner. Voor de Belastingdienst geldt dat vrouwen pas als alleenstaande ouder worden gezien als zij:

- een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed hebben ingediend bij de rechtbank;
- gescheiden zijn of gescheiden zijn van tafel en bed door een uitspraak van de rechtbank;
- het geregistreerd partnerschap hebben beëindigd of een verzoek tot beëindiging hebben ingediend.

De Federatie Opvang constateert dat dit in de praktijk tot grote problemen leidt. Het beëindigen van een geregistreerd partnerschap of het indienen van een verzoek tot echtscheiding bij de rechtbank kost tijd. De kosten die de vrouwen voor hun kinderen maken lopen gewoon door. Zij kunnen de alleenstaande ouderkop niet missen bij het betalen van de kosten voor de kinderen, ook niet tijdens verblijf in een opvangcentrum.

In de Vrouwenopvang betalen de vrouwen op basis van de WMO een eigen bijdrage die is afgestemd op de situatie van het verblijf: bij langer verblijf voeren ze vaak zelf de huishouding (koken, boodschappen doen schoonmaken). Ze moeten bovendien de kinderkosten (kleding, verzorgingsspullen, babyvoeding, schoolkosten etc) zelf betalen. Ze hebben dus niet minder kosten. En wel minder inkomsten. In het geval van een gehuwde moeder die met drie kinderen in de vrouwenopvang verblijft gaat het om zo'n €440 minder per maand. De proefberekeningen waarop wij dit bedrag hebben gebaseerd treft u in de separate bijlage aan.

Vrouwen die noodgedwongen in de vrouwenopvang verblijven gaan een onzekere toekomst tegemoet. Ook financieel. Juist omdat zij huis, haard en werk verlaten hebben, zijn veel vrouwen in eerste instantie aangewezen op een bijstandsuitkering. Het aanvragen van de scheiding kost tijd. De kosten die deze vrouwen maken lopen door. De Federatie Opvang vindt het belangrijk dat vrouwen niet met schulden de vrouwenopvang uitkomen. Ook vinden we het belangrijk dat kinderen in de opvang niet in een sociaal isolement belanden omdat er financieel geen ruimte meer is voor kleding, verzorging, schoolbenodigdheden, sport of spel. Juist ook voor deze groep kwetsbare kinderen is het van belang dat zij kunnen en mogen meedoen. De Federatie Opvang vindt dat deze kinderen en hun ouder niet het slachtoffer mogen worden van dit onbedoelde effect uit deze wet.

Wilt u de staatssecretaris vragen of zij een uitzondering de regels inzake de alleenstaande ouderkop wil maken voor deze groep cliënten van opvanginstellingen?

Onwenselijke gevolgen kostendelersnorm: dakloosheid

Leden van de Federatie Opvang signaleren dat het toepassen van de kostendelersnorm tot problemen leidt voor gezinnen die uit overwegingen van informele zorg of mantelzorg onderdak bieden aan een persoon die niet over huisvesting beschikt of niet zelfstandig kan wonen. Het lijkt steeds vaker te gaan om huishoudens die meerderjarige kinderen of andere familieleden geen onderdak meer willen bieden vanwege de kostendelersnorm. Vaak is er in het sociale netwerk wel bereidheid om familieleden in huis te nemen, maar niet wanneer dat problemen met het inkomen of schuldeisers oplevert. In de bijlage vindt u twee recente gevallen waar dit aan de orde was. Ook uit het onderzoek¹ dat in 2014 in Friesland is gedaan bleek dat de bereidheid tot informele zorg groter is dan verwacht. Uit het onderzoek blijkt tevens dat die informele opvang en zorg niet tot stand komt, vanwege de nadelige gevolgen van wet- en regelgeving voor het inkomen van de familie die hulp biedt.

Kunt u de staatssecretaris vragen welke mogelijkheden de gemeente heeft om informele en mantelzorg te verdisconteren in het toepassen van de kostendelersnorm, bijvoorbeeld door de hardheidsclausule toe te passen? Wilt u de staatssecretaris vragen om in beeld te brengen welke gevolgen te gemeenten zien na het toepassen van de kostendelersnorm, zoals een verhoogd beroep op sociale huisvesting, verhoogd beroep op maatschappelijke opvang, briefadressen en begeleid/beschermd wonen? Wilt u de staatssecretaris vragen pilots mogelijk te maken in samenwerking met het ministerie van VWS en de gemeenten om informele en mantelzorg mogelijk te maken zonder dat de kostendelersnorm dat tegenwerkt?

Bij vragen over deze brief kunt u contact opnemen met Rina Beers (06-13846484) of Claudia Compier (06-14261179) van de Federatie opvang.

Met vriendelijke groet,

J. Laurier
Voorzitter Federatie Opvang

¹ <http://www.opvang.nl/site/item/wet-en-regelgeving-werkt-belemmerend-voor-bieden-informele-opvang>

Bijlagen:

1. Rekenvoorbeeld effect alleenstaande ouderkop (in separate pdf)
2. Casuïstiek weigering opvang door familie vanwege kostendelersnorm

BIJLAGE 2

Casuïstiek weigering opvang door familie vanwege kostendelersnorm

Casus 1: Moeder wil zoon niet in huis laten inwonen wegens kostendelersnorm.

Betreft een jongen uit 1993 die op jonge leeftijd al uit huis werd gezet wegens oplopende schulden en ruzies met moeder. Hij is toen korte tijd komen te wonen bij maatschappelijke opvanginstellingen in Utrecht. Wegens een ruzie met huisgenoten is hij bij de opvang weg gegaan. Zijn moeder bood hem aan om weer bij haar te komen wonen. Hij kan zich echter niet inschrijven op haar adres omdat dit gevolgen heeft voor haar uitkering. Daarnaast spelen schulden van hem een rol waardoor moeder weigert haar zoon in te laten schrijven bij haar. De jongen zou bij zijn moeder kunnen wonen wanneer dit geen consequenties heeft voor zijn moeder. De jongen is aangemeld bij maatschappelijke opvang de Tussenvoorziening om zich zo op een briefadres voor daklozen te kunnen inschrijven, om van daaruit zijn schulden op te pakken en zijn leven op de rit te krijgen.

Casus 2: Volwassen kinderen willen vader niet in huis nemen, wegens kostendelersnorm

Het betreft een volwassen man uit 1952 die vroeger twee bedrijven had. Door een faillissement is hij zijn huis kwijt geraakt en is hij uiteindelijk ook gescheiden van zijn ex vrouw. Zijn volwassen kinderen woonden al zelfstandig. Hij heeft na zijn faillissement een tijdelijke WAO uitkering kunnen ontvangen en daarmee een plankwoning (woning die gesloopt wordt en daaraan vooraf gaand tijdelijk wordt verhuurd) kunnen huren. Toen die plankwoning ophield heeft hij aangeklopt bij zijn dochter en schoonzoon. Echter ontvingen zij een uitkering en wilden hem wel een slaapplek bieden maar geen inschrijfadres omdat anders zij gekort zouden worden op hun uitkering. Zonder inschrijfadres bij de gemeente bestaat de man administratief niet in Nederland en kan zich niet verzekeren etc, hij is dan feitelijk zonder vaste woon- en verblijfplaats (dakloos).